

4478.

A Topliczai meleg fürdő.

Die Thermen von Toplicza

(in Siebenbürgen.)

Leírta :

Beschrieben von :

Mild Adolf,

kör- és fürdő-orvos.

1883.

Bécs és Pozsony. — Wien und Pressburg.

Kiadó:

Verlag:

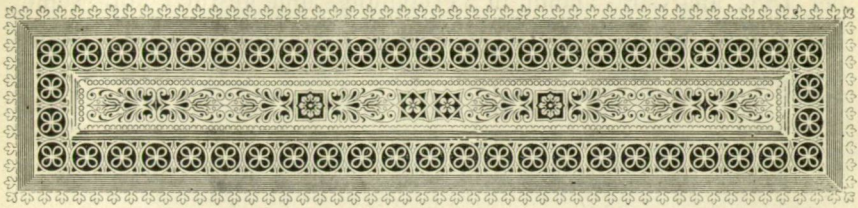
— Heksch Sándor F. —

Nyomatott Löwy és Alkalaynál Pozsonyban.

20547

VORWORT.

Es ist das Land „jenseits des Königssteiges“, das romantische Siebenbürgen so reich an Mineral-Quellen, dass vielleicht eben dieser Reichthum es mit sich bringt, dass mancher Brunnen unbeachtet bleibt, der anderswo volle Werthschätzung finden würde. So haben wir auf dem Terrain allein, welches von der Pojana Tomi und Kelemen havas überblickt werden kann, die Säuerlinge von Alfalu, Csomafalva, Szárhegy in der „Csik“, zu Csomortány, Csekefalva und Somlyó, Szt.-Márton und Szt.-Simon, endlich das weltberühmte Borszéker Wasser, von den vielen Salzsoolen Siebenbürgens zu schweigen. Dagegen ist dieses Land an Thermen ärmer, dies ist denn auch die Veranlassung, dass wir die Aufmerksamkeit der ärztlichen Kreise und der heilbedürftigen Menschheit auf die Therme von Oláh-Toplicza lenken wollen, welche bisher nicht in ihrer vollen Bedeutung erkannt wurde.

Auf Veranlassung des Verfassers wurde das Wasser im October 1882 analysirt, damit in Verbindung und gestützt auf seine seit Jahren an der Quelle gemachten Erfahrungen wurde nachfolgende kurze Mittheilung verfasst.

A V I S.

Im Bezug auf die Eisenbahn- und Postverbindung mit Oláh-Tóplicza verweisen wir auf die Landkarte auf der letzten Seite des Umschlages dieser Brochüre, woraus ersichtlich, dass aus allen Gegenden die Verbindung hergestellt ist, und zwar zur Eisenbahn-Station Maros-Vásárhely der k. ung. Staatsbahn und von dort mittelst Post über Szász-Régen bis in den Curort.

Fahrpreis vom Bahnhof Maros-Vásárhely bis Oláh-Toplicza:

1 Fiaker à 4 Person	fl. 20.—
Omnibusfahrt v. Szász-Régen b. Oláh-Toplicza „	5.— à Person
Fiaker von Szász-Régen bis Oláh-Toplicza . . „	10—12
Fiakerfahrt von M.-Vásárhely bis Sz.-Régen „	1.60 à Person

EISENBAHNFAHRT.

Von Wien—Budapest							
Kilom.	Eil- u. Pers.-Züge			Gem. u. Last-Züge			Stationen
	I.	II.	III.	I.	II.	III.	
	Kreuzer ü. W. Noten incl. Stempel						
—	Von Budapest						Von Wien Nordbahn
—							" " Staatsbahn
—							Budapest
54	320	220	160	290	190	90	Nagy - Káta
67	390	280	200	350	240	120	Tápió-Szele-Farmos
82	480	340	240	430	290	140	Ujszász
99	580	410	290	520	350	180	Szolnok
119.	700	490	350	630	420	210	Török-Szt.-Miklós
130	760	530	380	690	460	230	Fegyvernek
145	850	600	430	770	510	260	Kis-Uj-Szállás
162	950	670	480	560	570	290	Karczag
177	1040	730	520	940	620	310	Püspök-Ladány
							Debreczin
210	1230	860	620	1110	740	370	Berettyó - Ujfalu
245	1440	1010	720	1290	860	430	Grosswardein
							Szegedin
280	1640	1150	820	1480	990	490	Elesd
292	1690	1180	850	1520	1010	510	Rév
305	1790	1250	900	1610	1110	560	Brátka
326	1910	1340	960	1750	1150	570	Csucsá
348	2040	1430	1020	1840	1230	610	Bánffy-Hunyad
398	2340	1640	1170	2100	1400	700	Klausenburg (Kolozsvar)
							Kolos-Kara
							Gyéres
							Kocsárd
							in M.-Vásárhely

Von Bukarest-Kronstadt

Stationen	<i>Preise directer Billets</i> mit Personen- oder Eilzügen incl. Steuer und Stempel.			
	Von Wien Staatsb. nach	I.	II.	III.
		Kreuzer		
Von Bukarest.....	Grosswardein...	2932	2154	1472
Predeal (Zoll-R.).....	"	3303	2434	Eilzug
Kronstadt (Brassó).....	Klausenburg....	3816	2779	1919
Marienburg (Földvár) ..	"	4187	3059	Eilzug
Agostonfalva.....	M.-Vásárhely...	4518	3260	2225
Alsó-Rákos	"	4889	3540	Eilzug
Reps (Köhalom)-Homoród	Kronstadt	5488	3980	2631
Erked	"	5927	4330	Eilzug
Héjasfalva.....	Von Budapest n.			
Schässburg (Segesvár)...	Grosswardein...	1434	1025	718
Dános	"	1514	1085	Eilzug
Elisabethstadt (Erzsébetvár)..	Csucsá	1909	1356	954
Mediasch (Medgyes).....	"	1989	1416	Eilzug
Köpisch (Kapus).....	Bánffy-Hunyad..	2038	1447	1018
von Hermannstadt	"	2119	1507	Eilzug
Mikeszásza	Klausenburg....	2331	1652	1165
Blasendorf (Balázsfalva)..	"	2412	1712	Eilzug
Karácsonfalva	M.-Vásárhely...	3047	2142	1471
Tövis	"	3128	2203	Eilzug
von Karlsburg				
Nagy-Enyed				
Felvincz				
Maros-Ujvár (H.).....				
Kocsárd				
in M.-Vásárhely				

Kocsárd - Maros-Vásárhely.

Kilom.	Fahrpreis incl. Stempel			Stationen
	I.	II.	III.	
—	—	—	—	Von Grosswardein
—	—	—	—	" Kronstadt
	Von Kocsárd			Kocsárd
13	—70	—50	—20	Kecze (H.).....
20	1.10	—70	—40	Maros-Ludas
22	1.20	—80	—40	Maros-Bogát (H.)
35	1.90	1.20	—60	Csapó-Radnóth
52	2.80	1.80	—90	Nyáradtnó
60	3.20	2.10	1.10	Maros-Vásárhely

Toplicza, auch Oláh-Toplicza

genannt, liegt im Maros-Tordaer —, an der Grenze des Csiker Comitates, an den Ausläufern der so herrlichen „Gyergyó“ 700 Meter über dem schwarzen Meere, am rechten und linken Ufer der Marosch, die hier zum Flössen benutzt wird.

Toplicza ist eine Grossgemeinde von 5000 Seelen, die sich wie gesagt, an beiden Ufern 14–15 Kilometer lang hinzieht, da die Häuser in der Thalschlucht sich nicht nach der Tiefe ausdehnen können.

Die Berge und Abhänge bedecken die herrlichsten Tannenwaldungen.

Klima hat Toplicza gerade während der Badesaison ein angenehmes, da es eine niedere Sommertemperatur besitzt. Morgen und Abend sind sogar kühl, so dass man sich jedenfalls mit Kleidern wohl versehen muss.

Unterkunft: Es existiren hier zwei grössere Gasthöfe, deren jeder einen Restaurant mit hübschen Speisesälen hat und stehen den Badegästen etwa zwölf gut eingerichtete Zimmer zur Verfügung.

Bäder: Das in sehr gutem Zustande befindliche Badehaus ist wohl nur aus Holz aufgeführt, jedoch zweckentsprechend eingerichtet. Es hat acht separate Cabinen je 4 im Herren- und Damenbad, deren Bassins durch eine Scheidewand getheilt sind. In jedes dieser Holzbassins und zu den betreffenden Cabinen gibt es einen getrennten Eingang. Jedes dieser Spiegelbäder hat einen Umfang von 4–5 Quadrat-Meter. Wannenbäder sind bisher keine eingeführt.

Badearzt: Als solcher fungirt seit zehn Jahren der hier stationirte Kreisarzt Adolf Mild.

Apotheke besteht seit dem Jahre 1877.

Kaufläden für den kleineren Bedarf sind im Orte selbst, zu grösseren Einkäufen ist in der Stadt Sächsisch-Reen (Szász-Régen) Gelegenheit geboten.

Seit wann die Oláh-Topliczaer Quellen im Gebrauche stehen, lässt sich nicht bestimmen, erwähnt finden wir dieselben in einem in Pest 1853 erschienenen Buche von Dr. Daniel Lengyel „Fürdői Zsebkönyv“ und heisst es da:

„Toplicza, Szekler-Dorf *) nahe von Csik-Szereda im ehemali- gen Csiker Stuhl. Durch das Dorf strömt die Marosch und vereinigt sich in der Mitte desselben mit dem Topliczabache. Auf der Sand- bank zwischen den beiden Gewässern entspringt eine warme Quelle, deren Wasser bis auf den Grund farblos, durchsichtig und geruch- los ist; der Geschmack desselben ist säuerlich. Die Temperatur ist + 20° Réaumur, und wenn das Maroschwasser nicht hinein- sickern würde, so hätte es selbst + 25° Réaumur. Dieses Wasser wird in vier Badestuben zu Bädern benützt.

Eine ähnliche Quelle gibt es auch neben der Kirche, etwas entfernter von der Marosch.“

Im grossen Ganzen stimmen diese Angaben auch heute noch.

Ogleich, wie wir gesehen haben, das Bad Oláh - Toplicza schon lange bekannt und im Gebrauche ist, so brachten es doch die Verhältnisse mit sich, dass das Wasser erst vor Kurzem auf seine Bestandtheile untersucht worden ist.

Wir geben im Nachstehenden die **Analyse** nach dem offi- ciellen Schriftstücke wieder:

„Das mir Mitte October 1882 aus Toplicza in Siebenbürgen in wohlversiegelten Flaschen übermittelte Wasser habe ich einer Analyse unterzogen und dieselbe ergab in 10000 Gewichtstheilen:

Kalium.	0.1470	Gramm
Natrium	2.0240	„
Calcium	1.6778	„
Magnesium	0.4692	„
Eisen- Thonerde }	Spuren	
Kieselsäure	0.5450	„
Schwefelsäure (S O ₃)	0.0525	„
Chlor	2.6411	„
Gesamnte Kohlensäure	7.592	„

Summe der fixen Bestandtheile als Sulfate bestimmt 15.5900.

*) Diese Angabe ist wohl nicht richtig, da Toplicza ein rumänisches Dorf ist.

Das Specif. Gewicht des Wassers beträgt bei 18° C. 1.0018.

Diese Bestandtheile zu salzartigen Verbindungen gruppirt, ergeben in 10.000 Gewichtstheilen:

Schwefelsaures Kali . . .	0.1143	Gramm
Chlornatrium	4.3522	"
Doppelkohlens. Kali . . .	0.2453	"
" Natron	1.1427	"
" Kalk	6.7951	"
" Magnesium	2.8543	"
Eisenoxyd }		Spuren
Thonerde }		
Kieselsäure	0.5450	"
Freie Kohlensäure	1.4741	"

Demnach ist die Quelle als erdig-salinischer Säuerling zu bezeichnen.

Innsbruck, 27. Februar 1883.

Dr. W. Loebisch,
O. ö. Universitäts-Professor.
(Siegel des chem. Laboratoriums der Univers.)

Heilanzeigenge.

Die Quelle ist wegen ihrer hohen Eigenwärme von 26.25° C. und wegen der geringen Menge an fixen Bestandtheilen hauptsächlich als Badequelle geeignet. Als Therme angewendet, wird sie durch ihren Gehalt an Chlornatrium und an freier Kohlensäure, auf die Hautthätigkeit gelinde anregend wirken und wird daher in allen Krankheitsfällen nützlich sein, wo durch eine Reizung der Hautthätigkeit Besserung erwartet werden kann, also bei:

Chronischem Muskelrheumatismus, bei Neuralgien, welche mit Torpor der Haut einhergehen, auch bei anaemischen, chlorotischen Frauen, wo man durch Steigerung der Hautthätigkeit den Stoffwechsel beziehungsweise die Nahrungsaufnahme zu erhöhen hoffen darf.

Als **Trinkwasser** wird dieselbe sich bei der dispeptischen Magensäure anwenden lassen, wie sie bei schwachen anaemischen Erwachsenen und bei rhachitischen oder scrophulösen Kindern nicht selten angetroffen wird.

Allerdings kann die Wirkung in diesem Falle wegen der geringen Menge der fixen Bestandtheile keine rasche sein, und es wird das untersuchte Wasser in erster Linie als Therme die oben für diese angeführte Wirkung enthalten.

Physikalische Beschaffenheit. Die hellgelben Steinablagerungen an der Quellen-Ausflusstelle rühren davon her, dass die doppelt-kohlensauren Salze von Kalk und Magnesium, sich als kohlensaurer Kalk, resp. Magnesium unlöslich abscheiden, durch die geringen Mengen von Eisenoxyd, welches sich zugleich abscheidet, wird der Niederschlag eben hellgelb gefärbt.

Die Analyse lässt darauf schliessen, dass das Wasser eine Silicatschichte, vielleicht Feldspathlager auslaugt, bevor es zu Tage tritt. Es sind dies Schlüsse, die sich aus der Untersuchung des Wassers ergaben, eine genaue geologische Untersuchung des Terrains von Oláh-Toplicza fehlt aber noch.

Nach der oben wiedergegebenen Analyse und Heilanzeige und nach den seit Jahren an Ort und Stelle gemachten Erfahrungen steht es fest, dass erstens bei der Beschaffenheit des Wassers, zweitens bei der Seltenheit von Thermen im „Lande jenseits des Königssteiges“ die Warm-Quelle von Oláh-Toplicza eine bedeutende Zukunft hat und auch dem entsprechend gehoben werden soll.

Es hat wohl noch viel zu geschehen, und dass es bisher unterblieb, daran mag in erster Linie der Umstand Schuld tragen, dass es ja überhaupt nur wenige Monate sind, seitdem uns die chemische Beschaffenheit des Wassers bekannt ist.

Die Verpachtung mit längerer Vertragsdauer an einen tüchtigen Unternehmer, der eben durch die ihm gegönnte lange Pacht-dauer in die Lage versetzt würde, auch etwas investiren zu können, erscheint uns als das geeignetste Mittel den Curort zu dem zu machen und auf jenen Punkt zu erheben, den zu erreichen er vollauf verdient.

Bei einem Curorte ist die **Umgebung** nicht zu den Nebensachen zu rechnen, sondern fällt ganz entschieden in die Wag-schale. In dieser Beziehung nun ist Oláh-Toplicza überaus glücklich situiert, da es in dem selbst nur touristisch genommen, interessantesten Theile der Transsylvanischen Alpen liegt. Wir wollen in nachfolgender Skizze auch dies schildern.

Von Szász-Régen ist Oláh-Toplicza auf guter Strasse 69 Kilometer entfernt, stromaufwärts allmählig ansteigend in einer der schönsten Felsenparthien. Nach Borszék sind ebenfalls auf guter Strasse 40 Kilometer.

Der höchst interessante, lohnende Ausflug auf den 1469 Meter hohen Pojana-Tomi ist Dank der Section Sächsisch-Regen des siebenbürgischen Karpathenvereines und der Flosshandels-Gesellschaft heute schon ein viel leichter als ehemals.

Im Jahre 1881 wurde mit den Wegbauten begonnen und 1882 auch ein Schutzhaus errichtet, welches am 20. August fertiggestellt war. Dasselbe ist aus gutem Steinmaterial hergestellt und erhebt sich unweit der Kuppe der Pojana am südöstlichen Abhange, in der Nähe einer wasserreichen Quelle. Das Schutzhaus erhielt den Namen „Thomashütte“ und hat man von der Lichtung vor derselben „Vatajeza“ genannt die herrlichste Fernsicht.

Um über den Curort und dessen Umgebung eine Uebersicht zu haben, empfiehlt sich der Höhenzug des „Kelemen havas“ mit den Spitzen: „Pietrosz“ 2102 M., „Pietra Piscin“ 2022 M. hoch mit reichhaltigen Schwefelgestein, am Fusse dieser Spitze ein Teich „Jeser“ schon in der Moorregion liegend, dann die Spitze „Kelemen Isvor“ und „Kelemen Cserbuk.“

Die Unterkunft ist in den zahlreichen Sennhütten und in den längst der moldauischen Grenze stehenden Militär-Grenzcordon-Häusern.

Reizend ist die Fahrt von M. Vásárhely bis Oláh-Toplicza, insonderheit der von Galonya bis Ilva sich ziehende wild-romanische Marosch-Durchbruch.

Auf der frühern Strasse war Borszék von Oláh-Toplicza in 6 Stunden schwer zu erreichen, jetzt wird eine neue Strasse gebaut, welche viel näher und zwar in 2½ Stunden nach Borszék und 4 Stunden zur Grenzstation Tölgyes durch schöne Gebirgs-Tannen-Gegenden führt.

Von Oláh-Toplicza aus ist in 5 Stunden die zur Kelemen gehörige 2022 M. hohe „Pietra Piscin“ zu erreichen; wunderschöne Aussicht in den Süden und Nordosten Siebenbürgens, theilweise in den Westen.

Von hier an der moldauischen Grenze die Höhe „Kelemen Isvor“ und „Kelemen Cserbuk“ 2015 M. hoch; Aussicht in die Moldau, Bukovina und Nordwesten Siebenbürgens.

Die höchste Spitze des Kelemen-Gebirges ist der 2102 M. hohe „Pietros.“

Diese Parthie kann von Oláh-Toplicza leicht in 2 Tagen gemacht werden. Es führen überall hin gute Saumwege. Unterkunft, wie jenseits erwähnt, gut.

Lohnend ist der Ausflug auch in das 4 Stunden entfernte Gyergyó-Thal mit Gy. Szárhegy, schöner weisser Marmor; dann das Orotva-Thal mit dem blau gesprenkelten Granit „Dittroit“ nach der Gemeinde Dittro auf deren Hatert es liegt, benannt. Diese Steinart soll, nach Behauptung der Geologen, einzig in ihrer Art sein.

Wir schliessen hier mit dem Wunsche, es möge diese kleine Schrift die Aufmerksamkeit der ärztlichen Fachkreise, der Heilbedürftigen, aber auch der gesunden Touristen auf Oláh-Toplicza wenden, und dadurch unserem Curort eine schöne Zukunft eröffnet werden.

ELŐSZÓ.

Magyarországnak a Királyhágon túl fekvő része, a vadregényes Erdély oly gazdag ásványforrásokban, hogy tán ép e gazdagsága okozza, miszerint számos kut figyelemre sem méltattatik, mely másutt kellő méltánylásra akadna. Így csak azon területen, melyet a Pojana- Tomi és Kelemen-havasról áttekinthetünk — nem számítva Erdély egyéb számos sós tavát — az alfalvi, csomafalvi, szárhegyi, csomortányi, csekefalvi, somlyói, szt. mártoni, szt. simonyi és végül a híres borszéki savanyuvizre akadunk. Meleg forrásokban azonban szegény ez ország és ép ez oka, hogy az orvosi körök és a betegek figyelmét az oláh-topliczai hőforrásokra irányítjuk, melyek eddig kellő méltánylásban nem részesültek.

A szerző 1882. október havában a vizet vegyelemezte és e vegyelemezés, valamint szerzőnek évek hosszú során szerzett tapasztalatai szolgálnak e rövid közlemény alapjául.

Figyelmeztetésül:

Az oláh-topliczai vasuti és póstaközlekedést illetőleg a boriték hátlapján levő térképre utalunk, melyből kivehető, hogy a közlekedés Maros-Vásárhelylyel, a magy. kir. államvasut állomásával minden oldalról nyitva áll, honnét a gyógyhelyig Szász-Régenen át rendes póstaközlekedés áll fen.

Menetárak a maros-vásárhelyi állomástól Oláh-Topliczáig:

Egy bérhintó négy személynek	20 frt. — kr.
Társas kocsii Szász - Régentől Oláh - Topliczáig személyenkint	5 " — "
Bérhintó Szász - Régentől Oláh-Topliczáig	10—12 " — "
" " M.-Vásárhelytől Szász-Régenig, sze- mélyenkint	1 " 60 "

VASUTI MENETREND.

Bécs- és Budapestről							
Kilom.	Gyors- és szem. száll. vonatok			Yegyes- és tehervonatok			Állomások
	I.	II.	III.	I.	II.	III.	
	Krajczár oszt.-értékben bélyegilleték beszámít.						
—	Budapestről						A bácsi éjszakai vaspályától
—	Budapest						" " államvaspályától
54	320	220	160	290	190	90	Nagy-Káta
67	390	280	200	350	240	120	Tápio-Szele-Farmos
82	480	340	240	430	290	140	Ujszász
99	580	410	290	520	350	180	Szolnok
119	700	490	350	630	420	210	Török-Szt. Miklós
130	760	530	380	690	460	230	Fegyvernek
145	850	600	430	770	510	260	Kis-Uj-Szállás
162	950	670	480	560	570	290	Karczag
177	1040	730	520	940	620	310	Püspök-Ladány
210	1230	860	620	1110	740	370	Debreczen
245	1440	1010	720	1290	860	430	Berettyó - Ujfalu
280	1640	1150	820	1480	990	490	Nagyvárad
292	1690	1180	850	1520	1010	510	Szeged
305	1790	1250	900	1610	1110	560	Élesd
326	1910	1340	960	1750	1150	570	Rév
348	2040	1430	1020	1840	1230	610	Brátka
398	2340	1640	1170	2100	1400	700	Csucsá
							Bánffy-Hunyad
							Kolozsvár
							Kolos-Kara
							Gyéres
							Kocsárd
							M.-Vásárhelyen

Bukarestről és Brassórói

Állomások	A menetjegyek ára személyszállító- vagy gyorsvonatokkal adó- és bélyegilleték beleszámításával			
	A bécsi államvas- pályától	I. Kra j c z á r	II. Kra j c z á r	III. Kra j c z á r
Bukarestről				
Predeal	Nagyváradig ...	2932	2154	1472
Brassó	"	3303	2434	<i>gyorsv.</i>
Földvár	Kolozsvárig	3816	2779	1919
Ágostonfalva	"	4187	3059	<i>gyorsv.</i>
Alsó-Rákos	M. Vásárhelyig .	4518	3260	2225
Kőhalom-Homoród	"	4889	3540	<i>gyorsv.</i>
Erked	Brassóig	5488	3980	2631
Héjasfalva	"	5927	4330	<i>gyorsv.</i>
Segesvár	Budapestről			
Dános	Nagyváradig ...	1434	1025	718
Erzsébetváros	"	1514	1085	<i>gyorsv.</i>
Medgyes	Csucsáig	1909	1356	954
Kapus	"	1989	1416	<i>gyorsv.</i>
Nagy-Szebenből	Bánffy-Hunyadig	2038	1447	1018
Mikeszásza	"	2119	1507	<i>gyorsv.</i>
Balázsfalva	Kolozsvárig	2331	1652	1165
Karácsonfalva	"	2412	1712	<i>gyorsv.</i>
Tövis	Mar. Vásárhelyig	3047	2142	1471
Gyula-Fehervárról	"	3128	2203	<i>gyorsv.</i>
Nagy-Enyed	"			
Felvincz				
Maros-Ujvár				
Kocsárd				
Maros-Vásárhelyre				

Kocsárd-Maros-Vásárhely

Kilom.	Menetár bélyegilleték beszámításával			Állomások
	I.	II.	III.	
—	—	—	—	Nagyváradról
—	—	—	—	Brassórói
				Kocsárd
13	—,70	—,50	—,20	Kecze
20	1,10	—,70	—,40	Maros-Ludas
22	1,20	—,80	—,40	Maros-Bogát
35	1,90	1,20	—,60	Csapó-Radnóth
52	2,80	1,80	—,90	Nyáradtnó
60	3,20	2,10	1,10	Maros Vásárhely

Toplicza, vagy Oláh-Toplicza

Maros-Torda megyében fekszik a hajdani Csik-szék határán a „Gyergyó“ nyulványainak lábánál, 700 méter magaslatban a Feketetenger fölött, jobb és bal partján a Marosnak, mely itt már tutajokkal járható.

Toplicza 5000 lélekkel bíró nagy község, mely, mint említők, a folyó mindkét partján mintegy 14—15 kilométernyi hosszúságban terjed el, minthogy a völgyhasadék lejtője csak hosszirányban építhető be.

A hegyek és lejtők pompás fenyvesekkel vannak fődve.

Éghajlata ép a fürdői évad alatt legkellemesebb; mert nyári mérséklete alacsony fokú. Mi több, a regg és est hűvösek, és a látogató helyesen cselekszik, ha ruhatárának rendezésénél e körülményt figyelmen kívül nem hagyja.

A helység két fogadó fölött rendelkezik, melyeknek mind-egyikében több csinos teremből álló étkezdé van, melyeken kívül vagy 12 izletesen butorozott szoba áll a fürdővendégek rendelkezésére.

Fürdők: A jó karban levő fürdőház bár csak fából van építve; de czélirányos berendezése az igényeknek megfelelő. Nyolcz elkülönített osztályra (Cabine) van osztva, 4 az urak s ugyanannyi a nők fürdőjében, melyeknek medenczéi válaszfal által vannak egymástól elkülönítve. E famedenczék és a hozzá tartozó cabinok mind-egyikéhez elkülönített bemenet vezet. A fürdők mindegyikének terjedelme 4--5 négyszög méter. Kádfürdők még nincsenek bevezetve.

Mint fürdőorvos a tiz év óta itt lakó körorvos **Mild Adólf** működik.

Gyógyszertár 1877 óta van a fürdőhelyen.

Üzletek kisebb szükségletek beszerzésére magában a helyiségben vannak; míg nagyobb vásárlások eszközzésére a közel fekvő Szász-Régenben nyílik alkalom.

Hogy mióta használatnak az oláh-topliczai források, meg nem állapíthatjuk; felemlítve találjuk azokat Dr. Lengyel Dánielnek Pesten 1853-ban megjelent egy munkájában: „Fürdői zsebkönyv“, melyben következő mondatik:

„Toplicza, székely falu*) közel Csik-Szeredához, a hajdani Csik-székben. A falut a Maros szegi át, mely a falu közepén a a Toplicza patakkal egyesül. A két viz közötti zátonyon egy meleg forrás ered; melynek vize szín és szagnélküli, íze pedig savanyús. A forrás hőfoka + 20° R., minthogy a Marosnak átszivárgó vize hőfokát, + 25° R. öt fokkal csökkenti. E viz négy fürdőszobában használtatik fürdésre.

Hasonló forrás van a templóm mellett is, távolabb a Marostól.“

Általánosságban ez adatok megegyezők avval, mit a forrásról ma mondhatunk.

Daczára annak, hogy a viz, mint látjuk, már régen ismeretes, és volt használatban; vegyi alkatrészei csak röviddel ezelőtt puhatoltattak ki.

Következőkben a viz vegyelemzését adjuk, mint az a hivatalosan kiállított leletben foglaltatik:

„Az 1882. október közepén Topliczáról Erdélyben lepecsételt üvegekben beküldött vizet vegyelemzés alá vettem és 10.000 súlyrészben következő alkatrészeket találtam:

Kalium	0.1470 gramm
Natrium	2.0240 „
Calcium	1.6778 „
Magnesium	0.4692 „
Vas-)	nyomai
Agyagföld)	
Kovasav	0.5450 „
Kénsav (S O ₃)	0.0525 „
Chlor	2.6411 „
Összes szénsavtartalom	7.0592 „

Az állandó alkatrészek összege, 15.5900 mint kényenyek meghatározva.

A viz fajsúlya 18° C. mellett 1.0018.

*) Ez állítás ugyan helytelen, mert Toplicza román falu.

Ez alkatrészek savas vegyületekre csoportosítva adtak
10.000 súlyrészben :

Kénsavas Kalit	0.1143	gramm
Chlornatriumot	4.3522	"
Kettedszénsavas Kalit	0.2453	"
" natront	1.1427	"
" meszet	6.7951	"
" magnesiumot	2.8543	"
Vasoxyd }		nyomait
Agyag }		
Kovasavat	0.5450	"
Szabad szénsavat	1.4741	"

E vegytartalmánál fogva a forrás a földes-só tartalmu savanyuvizekhez tartozik.

Innsbruck 1883, febr. 27-én.

Dr. Loebisch V.,
r. ny. egyetemi tanár
(az egyetem vegyészeti laboratoriumá-
nak pecsétje.)

Gyógyjavallat.

A forrás magas hőfokánál — 26·25° C. — és az állandó alkatrészek csekély mennyiségénél fogva különösen alkalmas a fürdésre. Mint fürdő alkalmazva konyhasó és szabad szénsav tartalmánál fogva a bőrre izgatólag hat, miért is mindazon betegségeknel hasznosnak mutatkozik, hol a bőrműködés izgatása által javulás remélhető. Ily esetek: az idült izomköszvény, idegkór, melyek a bőr tevékenysége megszűnésének következményei; ezeken kívül a vérszegénység és sápkór a nőknél, hol a bőrműködés emelése által az anyagváloztatás fokozását remélhetjük.

Mint ivóviz a gyömorsav hiánya esetében alkalmazható, mint ez gyenge, vérszegény felnötteknél és angolkóros vagy görvélyes gyermekeknél tapasztalható.

A hatás ezen esetben az állandó alkatrészek csekély tömegénél fogva lassu és a viz ez esetekben első sorban mint fürdő használtatik eredménynyel.

Physikai minőség. A forrás felszinre jötteinek helyén látható világossárga kőrakódmányok onnét veszik eredetüket, hogy a mész

és magnesium kettedszénsavas sói mint szénsavas mész, illetve magnesium feloldhatlanul kiválnak és hogy a csapadék az egyidejűleg kiváló vasoxyd által világossárgára festetik.

A vegyelemzés helyet nyit azon következtetésnek, hogy a víz, mielőtt felszínre jő, egy silicatréteget, tán földpátlerakódmányt lúgoz ki. Ez azonban csak a vegyelemzésből vont következtetés; Oláh-Topliczának területe földtanilag még eddig behatóan nem vizsgáltatott meg.

A fent közlött vegyelemzés és gyógyjavallat, valamint a helyszínén évek hosszú során szerzett tapasztalatok kétségtelenné teszik, hogy az oláh-topliczai melegforrások egyrészt vizük minőségénél fogva, másrészt a Királyhágon túli rész szegénysége miatt meleg forrásokban, szép jövőnek néznek elé és méltók, hogy kellőleg emeltessenek.

Még ugyan sok a teendő, és hogy a források érdekében eddig oly kevés történt annak oka első sorban azon körülményben keresendő, hogy a víz vegyi minősége csak alig pár hó óta ismeretes.

Hogy a gyógyhely azon pontra emeltessék, melyet bevenni hivatva van, felvirágzásának elősegítésére legbiztosabb eszköz a huzamos időre való hasznobérbe adás. Huzamos időre mondjuk, mert ép ez által jut a bérlő azon helyzetbe, hogy a gyógyhely emelésére szükséges áldozatokat hozhassa.

Minden gyógyhelynél jelentékeny szerepet játszik annak környéke. E tekintetben Oláh-Toplicza a lehető legszerencsésebb helyzetben van; mert a transsylvaniai Alpok turisticai tekintetben is legérdekesebb részében fekszik. Következőkben megkíséreljük ezt is leírni.

Oláh-Toplicza Szász-Régentől jó ut mellett 69 kilométernyi távolban a folyam ellenében folyton magasodva a legszebb sziklarészletek egyikében fekszik. Borszéktől mintegy 40 kilométernyire fekszik.

A Pojana-Tomi 1469 méternyire magaslatára való kirándulás az erdélyországi Kárpáth-egylet szászrégeni alosztálya és a tutajkereskedelmi-egylet fáradozása folytán ma sokkal könnyebben eszközölhető, mint ezelőtt és a legszebb természeti képek egyikét nyújtja.

1881-ben kezdetett meg az utépités és 1882-ben egy menház is építettett, mely az év augusztus 20-án fejeztetett be. A menház kőből van építve és nem messze a Pojana ormától a délkeleti

lejtőn áll, egy vízdús forrás közelében; neve „Tamásmenház“ és az előtte fekvő tisztásról, a „Vatajeza“-ról a legszebb kilátást nyújtja.

Legjobban áttekinthető a gyógyhely a „Kelemenhavas“ magaslatról, melynek csúcsai: a „Pietrosz“ 2102 m., a „Pietra Piscin“ 2022 m. gazdag kénkövezzettel és lábánál a „Jeser“ tóval; azon kívül a „Kelemen Izvor“ és „Kelemen Cserbuk“ csúcsok.

Szállás lelhető a számos havasi pásztorkunyhóban és a moldvai határ hosszában fekvő számos katonai határőrházban.

Az ut Maros-Vásárhelytől Oláh-Topliczáig kiváló természeti szépségeket nyújt, különösen azonban a Galonyától Ilvaig huzódó vadregényes Maros-szoros.

Az előbbi uton Borszék Oláh-Topliczáról 6 óra alatt nehezen volt elérhető; most új ut építették, mely sokkal rövidebb, melyen ugyanis szép hegyi fenyvesek között 2½ óra alatt Borszékre, 4 óra alatt pedig a határállomásra, Tölgyesre juthatni.

Oláh-Topliczáról 5 óra alatt a Kelemenhez tartozó 2022 m. magas „Pietra Piscin“ is elérhető, honnét gyönyörű kilátás nyílik Erdély déli, éjszaki, keleti és részben nyugoti részébe is.

Innét a moldva határon a „Kelemen Izvor“ és „Kelemen Cserbuk“ 2015 m. magaslatok, kilátással Moldvára, Bukovinára és Erdély északnyugoti részére.

A Kelemen hegység legmagasabb csúcsa a 2102 m. magas „Pietrosz“.

Az említett ut Oláh-Topliczáról két nap alatt könnyen megtehető. Mindenüvé vezetnek ösvények.

Hálás az ut továbbá a négy órányira fekvő Gyergyó-völgybe, a fehér márványból álló Gy. Szárhegygyel; azonkívül az Orotva-völgybe a kéken pettyezett „Ditroitall“, mely Dittró községtől vette nevét. E kéken pettyezett granit a geológusok állítása szerint egyedüli a maga nemében.

Ezzel béfejezzük rövid ismertetésünket, kifejezést adva azon óhajunknak, hogy az az orvosi szakkörök, a betegek és egyszersmind az egészséges turisták figyelmét Oláh-Topliczára irányítsa és ezáltal a gyógyhely emeléséhez hozzájáruljon.

